

LEERKRACHTEN EN OUDERS ENTHOUSIAST

Kindgesprekken brengen brede ontwikkeling kinderen in kaart

Ons onderwijssysteem is er hoofdzakelijk op gericht kinderen te leren lezen, schrijven en rekenen. Voor andere aspecten van leren is minder aandacht. Zijn ze daarom minder belangrijk? Zeker niet, de 'brede ontwikkeling' doet ertoe. CBS de Boustien in het Friese De Westereen ontwikkelde daarom een systematiek voor kindgesprekken die deze brede ontwikkeling in kaart brengen.

TEKST MARTIN VAN ROOIJ
FOTOGRAFIE MARTIN VAN ROOIJ EN MARTINE HOVING

“De methode waarop CBS de Boustien kindgesprekken voert, komt uit de koker van Ietje de Vries, onze schoolleider”, bekent Binne Dijkstra, leerkracht van groep 7. “Ietje zette mij en lioër

Sanne Zuidema als het ware in beweging. Ze wilde breder zicht krijgen op de ontwikkeling van onze kinderen. Niet alleen of rekenen en taal goed gaan, maar ook of ze zich prettig en veilig voelen zodat ze zich goed kunnen ontwikkelen.” Sanne, inmiddels bijna in het bezit van haar pabodiploma: “Ietje had het materiaal al voor een deel ontworpen, gebaseerd op het boek *Talenten Voeden*. Toen ik een scriptieonderwerp zocht, vroeg Ietje mij mee te kijken naar de brede ontwikkeling van kinderen en hoe we die op de Boustien zouden kunnen stimuleren. Zo kwamen we op het kindgesprek.”

STRUCTUUR

Ietje ontwikkelde een structuur voor het kindgesprek, gericht op de brede ontwikkeling. Die structuur is vervolgens getest door Binne en Sanne. Het gesprek wordt gevoerd met behulp van een kaart met daarop een rondje met twee ringen eromheen. Binne: “Helemaal in het midden sta je zelf, met de kennis die je hebt opgedaan van lezen en rekenen en dergelijke. De zaken die we vastleggen in het leerlingvolgsysteem. In de ring daaromheen staat wat je al goed kan, je kwaliteiten. In de buitenste ring staan de dingen die je wilt verbeteren, je leerpunten.” Sanne: “We werken vervolgens met drie categorieën kaartjes: ten eerste motivatie/leeraanpak en vaardigheden met betrekking tot het leren leren, ten

Binne Dijkstra, leerkracht van groep 7, en lioër Sanne Zuidema

tweede zelfbeeld/sociaal-emotionele ontwikkeling en tot slot houding/creatief vermogen. De kinderen pakten de kaartjes die bij hen passen en leggen die in de binnenste ring (kwaliteiten) of de buitenste ring (leerpunten).”

Kortom: de structuur van het kindgesprek vraagt van kinderen te kijken naar hun eigen ontwikkeling. Zijn kinderen van groep 7 niet te jong om te reflecteren op hun motivatie en hun vermogen om zelfstandig te werken? Binne: “Nee, ze pikken het snel op. Natuurlijk: de eerste keer dat we zo’n kindgesprek voerden, was het nieuw voor ze en wisten ze er nog niet zo goed raad mee. Toen we de gesprekken voor de tweede keer voerden, aan het eind van het schooljaar, ging het al een stuk beter. De kinderen hadden er duidelijk over nagedacht en konden de vragen beter beantwoorden. Dat leidde tot mooie en ook diepere gesprekken, die soms wel drie kwartier duurden, terwijl je zo’n gesprek normaal gesproken in een kwartier zou moeten kunnen voeren.” Sanne: “Wel valt op dat kinderen gemakkelijker over hun leerprestaties praten dan over hun sociaal-emotionele ontwikkeling en hun zelfvertrouwen. Die kaartjes pakken ze minder snel. Maar goed, het kan ook zijn dat bepaalde termen op sommige kaartjes nog te moeilijk zijn voor leerlingen van groep 7. Verder hebben we geleerd dat het goed is om kinderen de mogelijkheid te bieden zelf een woord voor een kaartje te bedenken.”

BINDING EN VERTROUWEN

Het is volgens Binne belangrijk niet alleen maar over leerpunten te praten: “Tijdens het kindgesprek hebben we het zeker ook over de dingen die het kind al goed denkt te kunnen. Dat heeft twee redenen. Ten eerste: in de klas kan je best eens iets ontgaan, dus

Schoolleider Ietje de Vries bedacht de methode volgens welke CBS de Boustien kindgesprekken voert.

het is leuk om van een kind te horen waar het goed in is. Ten tweede: praten over kwaliteiten is goed voor het zelfvertrouwen van het kind. Maar het doel is uiteraard leerpunten te verbeteren. Daarom stellen we aan het eind van het gesprek altijd een stuk of drie verbeterpunten vast waarmee het kind aan de slag gaat.”

Opvallend: stoerdere jongens stellen zich in de kindgesprekken kwetsbaarder op dan in de groep. Sanne: “Sommige van die jongens vertellen in de groep en thuis niet zoveel. Maar in de kindgesprekken vertellen ze soms dingen die ze thuis of in de klas liever voor zich houden. Zo krijgen wij toch een beter beeld van

WAT VINDT DE SCHOOLLEIDER?

CBS de Boustien ontwikkelde een specifieke structuur voor kindgesprekken om het onderwijs beter te kunnen afstemmen op de talenten en de behoeften van de kinderen. Ietje de Vries, schoolleider van de Boustien: “Het komt voor dat een leerkracht leerdoelen stelt of leerlijnen volgt zonder daarover met het kind in gesprek te gaan. Ik denk dat het onderwijs beter op het kind aansluit als je het daar samen over hebt en het gestructureerde kindgesprek is een handige tool om relevante informatie boven water te krijgen.” Op de Boustien wordt van kinderen al in groep 5 gevraagd te reflecteren over het eigen leren. “Persoonlijk denk ik dat je dit soort gesprekken ook in groep 3 en 4 kunt voeren. Zo leer je kinderen na te denken over hun ontwikkeling en worden ze eigenaar van hun eigen ontwikkeling.”

Dat de feedback van kinderen niet altijd meteen helder en concreet genoeg is om het onderwijs bij te sturen is een hobbeltje van tijdelijke aard, denkt Ietje. “Jonge kinderen zijn niet gewend te praten over hun eigen ontwikkeling. Het is nog zoeken, maar die zoektocht is nuttig en belangrijk. Gisteren hadden we een verenigingsdag met alle scholen van PCBO Dantumadiel. Toen kwam ook ter sprake dat kinderen bij het verlaten van de basisschool vaak nog geen goed beeld hebben van hun talenten en dus ook niet goed weten welke school en welke richting ze moeten kiezen. Door al vroeg met ze in gesprek te gaan zullen ze eerder weten waar hun kennis en waar hun hart ligt.”

zo'n leerling – en dan vooral van het sociaal-emotionele deel. Daardoor bouw je meer binding en vertrouwen op.”

WAARDERING

De proef in groep 7 had betrekking op negen leerlingen. Na afloop heeft de school de ervaringen onderzocht. Binne: “Ouders waren enthousiast, om drie redenen: in de gesprekken staat het kind centraal, de gesprekken hebben echt inhoud en de systematiek geeft houvast. Zelf waren we ook enthousiast. Daarom voeren we sinds dit schooljaar vanaf groep 5 drie kindgesprekken per jaar.” Niet alle collega's van Binne stonden te popelen, herinnert hij zich. “Ze reageerden niet meteen afwijzend maar wel gereserveerd. Zo van ‘Weer iets nieuws. En wanneer moeten we dat dan

gaan doen?’ Maar dat argument van ‘nog meer werk’ werd opgelost. Leerkrachten worden vervangen zodat ze deze gesprekken kunnen voeren. Het is dus niet meer werk. En al snel kregen ze waardering voor de methodiek. Ze vinden het nu een waardevolle manier om naar het hele kind en zijn hele ontwikkeling te kijken. Je krijgt er andere gesprekken mee dan in de groep.”

Wel jammer: de resultaten van het kindgesprek kun je niet kwijt in het leerlingvolgsysteem. Binne en Sanne hebben daar iets op gevonden. “Onze leerlingen hebben allemaal een ontwikkelmap. Daarin staan de scores uit het leerlingvolgsysteem, maar ook de talentenkaart en ons verhaal bij het kind. Kortom, we leggen de belangrijkste bevindingen wel vast, maar op papier en niet digitaal

“JE KUNT HET OVER VAN ALLES HEBBEN”

Thieme de Jong (groep 8) is een van de eerste leerlingen van De Boustien die een kindgesprek-nieuwe-stijl voerde met zijn leerkracht Binne. “Het ging vooral over hoe ik zelf vond dat het ging op school, wat al goed ging en wat ik nog beter kon doen.” Het hielp hem dat Binne werkt met een kaart met een bal en twee cirkels. Thieme vond het fijn het kindgesprek te voeren. “Het gaat niet alleen over rekenen en taal, maar bijvoorbeeld ook over hoe het zelfstandig werken en het samenwerken gaat. Je kunt het over van alles hebben. Je kunt uit een heleboel kaartjes kiezen wat bij je past. Bijvoorbeeld ‘verdriet laten zien’ of ‘voor jezelf opkomen’. Moeder Margriet Hiemstra springt bij: “Thieme had aangegeven dat de instructie hem vaak te lang duurde. Hij snapt al vrij snel wat er van hem wordt verwacht en dan wil hij snel aan de slag. Hij heeft ook aangegeven dat hij goed zelfstandig kan werken. Daar heeft Binne rekening mee gehouden; Thieme mocht dan vaak meteen al aan de slag. Verder is hij soms snel afgeleid door geluiden van anderen. Daarom werkt hij af en toe met een koptelefoon op.”

Ongemakkelijk

Margriet is blij met de kindgesprekken. “Nu Binne meer weet van Thieme kan hij daarmee rekening houden en daagt hij Thieme meer uit. Overigens voert een leerling het gesprek in vertrouwen met de leerkracht. Dat is nog even zoeken voor de school, is mijn indruk. Tijdens het tienminutengesprek werden ons dingen verteld die Thieme tijdens het kindgesprek aan de leerkracht had verteld, maar niet aan ons. Dat was een beetje ongemakkelijk, vooral voor Thieme. Dus misschien moet de school nog eens goed nadenken over hoe ze met de informatie uit de kindgesprekken omgaat.”

Als Thieme aan het eind van dit schooljaar de Boustien verlaat, kan hij terugkijken op een fijne tijd. “Ik heb het hier leuk gehad. Leuke kinderen.” Margriet: “Ook wij als ouders zijn heel tevreden over deze school. Ze zorgen – onder meer met de kindgesprekken – voor een goede sfeer.”

Thieme de Jong samen met zijn moeder Margriet Hiemstra.

WAT VINDT HET BESTUUR?

Gert van Tol is bestuurder van PCBO Dantumadiel. “Ietje vertelde me tijdens een voortgangsgesprek over haar plannen. Ze liet me de door haar gemaakte ontwerpen zien en hield me op de hoogte over de voortgang. Ik heb haar gestimuleerd om ermee door te gaan. Ook van de resultaten heb ik kennisgenomen. Ik had er graag meer van willen zien, maar door de coronabeperkingen kwam daar weinig van.” Gert vindt dat het niet aan hem is om te bepalen dat alle scholen van zijn vereniging dit format voor kindgesprekken moeten hanteren. “Wel hoop ik dat het enthousiasme van Binne, Sanne en Ietje overslaat naar collega’s van andere scholen. Een bovenschools overleg is dan een mooi platform voor een presentatie over het format. Binnen onze vereniging zijn de scholen autonoom om binnen afgesproken kaders eigen keuzes te maken, maar we leren graag van elkaar.”

of in de cloud.” De kindgesprekken helpen zowel de leerkrachten als de leerlingen zicht te krijgen op de ontwikkeling van de kinderen. “De gesprekken helpen de kinderen bij het leren leren”, aldus Binne. “Wij zien deze structuur voor kindgesprekken als een betere benadering van kinderen. Ieder kind heeft talenten. Je

moet het kind op zijn talenten benaderen en ze niet allemaal langs de lat van taal en rekenen leggen.” De methode is niet beschikbaar voor alle andere scholen. “Maar”, knipoogt Binne, “daar is over te praten.”

Meer weten over de kindgesprekken op CBS de Boustien? Stuur een mailtje naar Binne Dijkstra: b.dijkstra@pcbodantumadiel.nl.